

НЕОГОЛОШЕНА ВІЙНА

НА ТЕРЕНАХ УКРАЇНИ

Не хотілося б, щоб помилки і старі образи, тенденційні підтасовування і фальсифікація фактів та подій тяжіли над сьогоднішнім, вносили недовір'я у взаємини між громадянами нашої молоді держави, як це було, скажімо, зі сталінським голодомором. Правда про національно-визвольну боротьбу нашого народу проти окупаційних режимів у 40-х та 50-х роках останнього століття другого тисячоліття повинна стати надбанням усіх. Для цього необхідно неупереджено переглянути та проаналізувати суспільно-політичні події в Україні тих часів, спираючись на архівні документи, що стали доступними для дослідників. Поглядом науковця оцінив ці події Іван Білас у двох книгах «Репресивно-каральна система в Україні 1917-1953 рр.», дав їм суспільно-політичний та історико-правовий аналіз. І хоч книга побачила світ у 1994 році, через невеликий тираж, а, може, і високу ціну вона поки що не доступна широкому загалу читачів. Тому спробую зробити кілька витягів із цього видання, де, зокрема, йдеться про наш район.

5 стор.

Коли у 1944 році Радянська Армія витиснула німецько-фашистських загарбників із теренів Західної України, основні частини УПА залишилися в тилу радянських військ. Що ж відбувалося далі?

Донедавна про той період писали однозначно: «боротьба з посібниками окупантів, бандитами, які втратили людське обличчя», «радісний перехід населення Західної України до мирного життя на благо батьківщини і соціалізму». І тільки напередодні розпаду радянської імперії в офіційній пресі з'явилася інша характеристика подій: «Це була неоголошена війна, знищення народу цілого регіону недозволеними методами - методами жорстокого терору...»

Найбільш підступним методом, який практикувався репресивним апаратом радянської імперії у боротьбі з національно-визвольним рухом українського народу, було створення так званих груп спеціального призначення НКВС-МДБ, що «діяли» під виглядом національних формувань - окремих загонів УПА, а потім бойовиків СБ ОУН протягом 1944-1953 років.

Станом на 20 червня 1945 року у західних областях України діяло 156 спецгруп із загальною кількістю учасників у них 1783 особи. У Рівненській області діяло 49 таких спецгруп чисельністю 905 осіб. Не секрет, що значна частина цих провокативно-розвідувальних груп НКВС - МДБ діяла у Млинівському районі.

Найчисленнішим загonom у репресивному механізмі більшовицької державності, що був кинутий на боротьбу проти ОУН-УПА, були каральні підрозділи НКВС-МДБ, які виконували так звані «чекистско-войсковые операции». 16 травня 1945 року заступник начальника 1-го відділу Головного управління по боротьбі з бандинизмом НКВС СРСР підполковник держбезпеки Константинов писав: «...існують місця совершенно недопустимые случаи, когда отдельные бойцы и офицеры НКГБ, не разобравшись, применяют репрессии - жгут хаты и убивают без суда отдельных граждан, которые совершенно не причастны к бандинизму, чем дискредитируют НКВД - НКГБ и органы советской власти». Ось один з конкретних фактів, безпристрасно зафіксований у документі про трагедію у Сморгдві: «В ночь на 30 октября 1944 года в село Сморгдва была направлена группа работников Млиновского РО НКВД под руководством милиционера Шваб и участкового уполномоченного Клименко с заданием установить, посещают ли бандиты дом священника Прибытовского.

Прибывшая группа, вместо придуманных действий по выполнению задания, подошла к дому священника и открыла беспорядочную стрельбу, в результате чего зажгли сарай. Войдя в дом, прибывшие работники НКВД нанесли несколько ударов Прибытовскому, разбили всю его мебель.

Не успокоившись на этом, участковый уполномоченный

НЕОГОЛОШЕНА ВІЙНА НА ТЕРЕНАХ УКРАЇНИ

Продовження. Початок на 1 сторінці.

Клименко и милиционер Шваб, вывели на улицу священника Прибытовского, его жену, одиннадцатилетнего сына, 70-летнего отца и дочь, всех их поставили на колени перед горящим сараем, а сами в это время забрали всю одежду и ценности, принадлежащие семье священника.

После совершенных издевательств участковый уполномоченный Клименко отвел в сторону священника Прибытовского и расстрелял его. Клименко и Шваб арестованы и предаются суду.

Очевидно, жертви серед мирного українського населення, які гинули внаслідок репресивних дій карального берівського апарату, в офіційній статистиці цього відомства називаються не інакше як ...бандитами.

ПАМ'ЯТЬ

области, районы: Костополь, Дубно, Млынов, Острожеск, Демидовка, Клесов и др. ...» До того ж начальник оперативного відділу УШПР полковник Соколов пропонував, а генерал Понамаренко затверджував «... в январе 1943 года передислоцировать украинские партизанские отряды с территории РСФСР и БССР на Украину», а також зводив у ранг офіційної політики «проведення ряду мероприятий по разложению сформированной противника на территории УССР».

Краще не скажеш. Не боротьба з фашистськими загарбниками на території України, а боротьба з «націоналістическими формованиями», котрі виступили проти окупантів, адже, крім УПА, на теренах Західної України протягом майже двох років не було жодних радянських партизанських з'єднань, хіба що загін Медведєва (спеціального призначення для прикриття діяльності Миколи Кузнецова) і сумнозвісні 7-й і 12-й батальйони Олексія Сабурова, які, очевидно, і направлялися для «розложения націоналістических формирований», творячи вбивства і пограбування цивільного населення під виглядом УПА. Не дивно, що шляхи українських і радянських партизанів перетиналися, як правило, все закінчувалося збройним протистоянням. «25 июля в Острожском районе Ровенской области отряд им. Михайлова был окружен значительно превосходящими силами националистов и только после трехсуточных упорных боев отряду удалось

выйти из окружения» - констатував у січні 1943 року уже згадуваний полковник Соколов. До речі, зазначає Іван Білас, до «Карпатського рейду» партизанського з'єднання Сидора Ковпака відкритої ворожені між радянськими партизанами і вояками УПА не було Зрештою, і не могло бути, бо на теренах дислокації УПА партизанських з'єднань не існувало. Єдиною силою, що захищала українське населення від фашистського поневолення, була УПА. Це красномовно зафіксував Семен Руднев у своєму щоденнику.

У повоєнний час під прикриттям боротьби з національно-визвольним рухом у західноукраїнському регіоні репресивною машиною були також завдані непоправні втрати як українському народові, так і для його історії. І ще один штрих. У грудні 1991 року, коли народ України майже одноставно висловив свою думку на користь суверенної Української держави, за розпорядженням начальника штабу колишнього Управління внутрішніх військ МВС СРСР по Україні і Молдові генерал-майора М.Скрипника і за згодою керівництва МВС України до Центрального архіву внутрішніх військ МВС Росії у Москву, отже в іншу державу, були відправлені 1913 томів справ і документів, які стосувалися діяльності військ НКВС - НКДБ - МДБ в західних областях України 1943-1951 років. Як кажуть, без коментарів...

Підготував
Віталій ТАРАСЮК.